

בית המשפט העליון בשבתו כבית משפט לערעורים אזרחיים

רע"א 2953/20

לפני: כבוד השופט ע' גרוסקופף

המבקש: נתנאל לורנצי

נגד

המשיבים: 1. סיטי א.ק אחזקות בע"מ
2. עו"ד עדי פיגל – בתפקידו כנאמן בהליך הקפאת
ההליכים של חברת סיטי א.ק אחזקות בע"מ
3. הכונס הרשמי

צד קשור: בנק הפועלים בע"מ

בקשת רשות ערעור על החלטות בית המשפט המחוזי
בירושלים מהימים 20.2.2020, 25.2.2020 ו-6.4.2020
בפרי"ק 6045-05-17 שניתנו על ידי כב' השופט אלכסנדר
רון

בשם המבקש: עו"ד אמיר ברטוב; עו"ד שמרית מלמן

בשם המשיבים 2-1: עו"ד עדי פיגל

בשם המשיב 3: עו"ד מיכל דלומי

בשם הצד הקשור: עו"ד אורי גאון; עו"ד גיל הירשמן; עו"ד ברוריה
שריר-הראל

החלטה

לפניי בקשת רשות ערעור על החלטות בית המשפט המחוזי בירושלים (כב' השופט אלכסנדר רון) בפרי"ק 6045-05-17 מהימים 20.2.2020, 25.2.2020 ו-6.4.2020, במסגרתן נדחתה בקשתו של המבקש להורות לנאמן של חברת סיטי א.ק אחזקות בע"מ (בהקפאת הליכים) (המשיבה 1. להלן: "החברה"), לשלם למבקש לאלתר את החוב המובטח שנפסק לטובתו.

1. ביום 28.2.2017 נחתם הסכם הלוואה בין החברה לבין המבקש, מר נתנאל לורנצי (להלן: "המבקש"), וחברת דקמא אשר בשליטתו (להלן: "חברת דקמא"), לפיו יעמידו המבקש וחברת דקמא לטובת החברה סכום של 1.85 מיליון ש"ח (להלן: "הסכם הלוואה"). כנגד הלוואה זו העמידה החברה לטובת המבקש ביטחונות, ובכלל זאת ערבות אישית של מנהל החברה ושעבוד מדרגה שנייה על הנכס העיקרי של החברה – מקרקעין המצויים ברמת גן (להלן: "נכס המקרקעין"), אשר ביחס אליו מחזיק בנק הפועלים בע"מ (להלן: "בנק הפועלים") בשעבוד מדרגה ראשונה, ונכון למועד החתימה על הסכם הלוואה, יתרת החוב של החברה כלפיו עמדה על 26 מיליון ש"ח.

2. ביום 4.5.2017 הגישו החברה וחברה נוספת שפועלת עמה (להלן: "החברה הנוספת") בקשה משותפת למתן צו להקפאת הליכים ולגיבוש הצעה להסדר נושים, נוכח קשיים תזרימיים חריפים עמן מתמודדות החברות. עוד באותו היום נתן בית המשפט של חדלות פירעון צו ארעי להקפאת הליכים של שתי החברות עד למתן החלטה אחרת, וכן מינה נאמנים זמניים לחברה. ביום 8.5.2017 קבע בית המשפט קמא כי בקשת הקפאת ההליכים דנן תהא ביחס לחברה בלבד, ומינה נאמן זמני נוסף לחברה. בהמשך, ביום 17.12.2018 מונה המשיב 2, עו"ד עדי פיגל, לנאמן הקבוע של החברה (להלן: "הנאמן").

3. במסגרת הליכי חדלות הפירעון, ביום 20.6.2017 הגישו המבקש וחברת דקמא תביעת חוב נגד החברה אשר הועמדה על סך כולל של כ-4 מיליון ש"ח (להלן: "תביעת החוב"). ביום 19.5.2019 הגיש הנאמן את הכרעת החוב המסכמת בעניינו של המבקש, במסגרתה קבע כי לאחרון מעמד של נושה מובטח עד לסכום של 2.75 מיליון ש"ח (ומעבר לכך – מעמד של נושה רגיל), וכי נכון ליום 31.3.2019 קיים כלפי המבקש חוב מובטח על סך 629,806 ש"ח (לא כולל מע"מ), הממשיך לשאת ריבית שנתית אפקטיבית בשיעור של 20% עד למועד התשלום בפועל. בנוסף, נקבע כי חוב זה מהווה גם חוב כלפי חברת דקמא, אך מעמדה הוא של נושה רגיל (להלן: "הכרעת החוב"). המבקש וחברת דקמא לא השלימו עם קביעות אלה, וערערו על הכרעת החוב לבית המשפט של חדלות פירעון (להלן: "הערעור").

4. ביני לביני, ביום 18.10.2017 נמכרו כלל מניות החברה, לרבות מלוא פעילותה ונכסיה, תמורת סכום של 38.5 מיליון ש"ח, מתוכם כ-28.8 מיליון ש"ח הועברו ישירות לבנק הפועלים, הנושה המובטח בשעבוד ראשון בנכס, ואילו יתרת הסכום הועברה לקופת הפירוק של החברה (להלן: "הסכם המכר"). יצוין כי בהתאם להסכם המכר נדרשו

הרוכשות (להלן: "הרוכשות") לשלם את רכיב המע"מ בגין עסקה זו (ראו: נספח 2 לבקשה למתן הוראות מטעם הנאמן שהוגשה ביום 6.2.2020).

5. ביום 6.2.2020 קיבל בית המשפט של חדלות פירעון את הערעור באופן חלקי, וצירף סכום של 979,156 ש"ח לסכום בו הכיר הנאמן כחוב המובטח לטובת המבקש, כך שסכום הנשייה הכולל עומד על סך של כ-1.5 מיליון ש"ח, לא כולל ריבית (להלן: "פסק הדין"). בהמשך לכך, ביום 19.2.2020 הגישו המבקש וחברת דקמא לבית המשפט של חדלות פירעון בקשה למתן הוראות לפיה יש להורות לנאמן לשלם את חובות החברה כלפיהם. בית המשפט דחה בקשה זו ביום 20.2.2020, מן הטעם שתשלום לנושים מקופת הפירוק יתבצע כחלק מהליך מסודר לאחר שיבשילו התנאים לכך, ולא בהתאם לבקשת נושה מסוים, אף אם הוכרעו כבר נשייתו ומעמדו.

6. ביום 25.2.2020 הגישו המבקש וחברת דקמא בקשה דחופה לעיון מחדש בהחלטה מיום 20.2.2020. ברם, בית המשפט של חדלות פירעון דחה בקשה זו, והבהיר כי המשמעות של הכרעה בתביעות חוב או בערעור על הכרעת חוב איננה שההליך בשל לחלוקת כספית מיידית, וכי במקרה דנן טרם הוכרעו כל ערעורי החוב – לרבות ערעור שהגיש בנק הפועלים, כנושה המובטח בשעבוד ראשון בנכס.

7. חרף החלטה זו, המבקש לא אמר נואש וביום 6.4.2020 הגיש בקשה שלישית במספר לחלוקת כספים באופן מידי. בית המשפט דחה גם את הבקשה הזו, תוך שהפנה להחלטותיו הקודמות בנושא.

מכאן בקשת רשות הערעור שלפניי המופנית נגד החלטותיו של בית המשפט קמא מהימים 20.2.2020, 25.2.2020 ו-6.4.2020.

טענות הצדדים

8. בבקשת רשות הערעור טוען המבקש כי החלטות בית המשפט קמא שגויות ממספר טעמים: ראשית, המבקש שב על עיקר הטענות בבקשות שהגיש לבית המשפט קמא: עיכוב חלוקת הכספים מסב לו נזק כלכלי רב, בייחוד בתקופת המשבר הכלכלי בארץ נוכח התפשטות נגיף הקורונה; עיכוב חלוקת הכספים פוגע בנושים בלתי מובטחים של החברה, כתוצאה מהריבית המתווספת לנשייה המובטחת של המבקש בכל יום שעובר; וכי התקיימו התנאים לחלוקת כספים למבקש – המבקש הוא נושה מובטח של החברה והראשון כיום בסדר הנשייה של החברה, ובקופת הפירוק יש כספים אשר גבוהים

מסכום החוב למבקש. שנית, לטענת המבקש בית המשפט קמא שגה בקביעתו כי עליו להמתין לחלוקת כספים קולקטיבית לנושי החברה. זאת, מכיוון שכנושה מובטח בשעבוד ספציפי, המבקש זכאי לפרוע את חובות החברה כלפיו באופן מידי מכספי התמורה שהתקבלו ממימוש נכס המקרקעין אשר שועבד לטובתו. שלישיית, המבקש טוען כי החלטת בית המשפט קמא פוגעת בעקרון השוויון בין נושים המשתייכים לאותה קבוצת נשייה, משום שחובו של הנושה המובטח מדרגה ראשונה בנכס (בנק הפועלים) נפרע בסמוך למועד מכירתו של נכס המקרקעין, ואילו הוא ממתין כ-3 שנים לקבלת הכספים. לבסוף, נטען כי החלטות בית המשפט קמא אינן מנומקות וניתנו מבלי שהתבקשו תגובות הנאמן והכונס הרשמי (להלן: "הכנ"ר").

9. לעמדת הנאמן דין בקשת רשות הערעור להידחות מן הטעם שהמקרה דנן אינו נמנה בגדר המקרים החריגים המצדיקים התערבות בשיקול דעתו של בית המשפט של חדלות פירעון בכל הנוגע לחלוקת דיבידנד לנושים. לחילופין, טוען הנאמן כי יש לדחות את בקשת רשות הערעור לגופה. זאת, מכיוון שקיימים חובות והוצאות הקשורות במכירת נכס המקרקעין שטרם הוכרעו באופן סופי, ואשר קודמים לתשלום חובות החברה למבקש וסכומם גבוה מסכום הכסף שבקופת הפירוק. בתוך כך מפרט הנאמן כי קיימים חובות והוצאות לרשות המיסים בגין הסכם המכר (להלן: "חשיפות המס"), אשר היקפם מוערך על ידי הנאמן בכ-19.4 מיליון ש"ח, והם קודמים לתשלום דיבידנד לכל נושה באשר הוא. עוד מציין הנאמן כי אם יתקבל ערעור בנק הפועלים בעניין יתרת חובות החברה כלפיו, החברה תידרש לשלם לבנק כ-1 מיליון ש"ח נוספים, כנושה מובטח בדרגה ראשונה.

להשלמת התמונה, יצוין כי הנאמן סבור שחשיפות המס בגין הסכם המכר אינן חלות על קופת הפירוק אלא על הרוכשות, אך טוען שבשלב הזה לא ניתן להתעלם מחשיפות אלו, בייחוד לאור היקפן. בהמשך לכך, יצוין כי ביום 6.2.2020 הגיש הנאמן לבית המשפט קמא בקשה למתן צו הצהרתי לפיו על הרוכשות לשאת בתשלומים לרשות המיסים באחת מהדרכים הבאות: העברת הכסף לחברה, תשלום ישיר לרשות המיסים או הפקדת הכסף בקופת בית המשפט (לפירוט נוסף ראו נספח 6 לתשובת הנאמן לבקשת רשות ערעור). נוכח מגעים בין הנאמן, הרוכשות ורשות המיסים להסדרת סוגיה זו, הבקשה טרם הוכרעה.

10. הכנ"ר התנגד אף הוא לבקשת רשות ערעור, תוך שהצטרף לטענות הנאמן. לצד זאת, הוסיף הכנ"ר כי ההחלטות מושא בקשת רשות ערעור ניתנו לאחר שהייתה מונחת לפני בית המשפט קמא מלוא התשתית העובדתית בעניין חשיפות המס הקיימות לחברה,

שהיקפן גבוה משמעותית מהכספים המצויים בקופת הפירוק. בנוסף, מבקש הכנ"ר כי ככל שתינתן רשות ערעור תצורף רשות המיסים כצד להליך דנן.

11. בהתאם להחלטתי מיום 10.6.2020 הגיש בנק הפועלים את תשובתו לבקשת רשות ערעור. במסגרת תשובתו ציין כי הערעור שהגיש על הכרעת החוב ביחס ליתרת חובות החברה כלפיו, אשר לטענתו עומדת על סך של כ-670,000 ש"ח (להלן: "הסכום הנוסף"), ולא כ-1 מיליון ש"ח, כטענת הנאמן – טרם הוכרע. כמו כן, הדגיש בנק הפועלים כי מעמד הנשייה שלו קודם לזה של המבקש. יחד עם זאת, בנק הפועלים אינו מתנגד לחלוקת דיבידנד למבקש לאלתר, בכפוף לקבלת אישור הנאמן כי לאחר חלוקה זו יישארו בקופת הפירוק כספים פנויים לתשלום הסכום הנוסף לו הוא טוען לזכאות.

12. בתגובתו לתשובות שב המבקש על עיקר טענותיו, ומוסיף כי העובדה שבית המשפט קמא דחה את בקשותיו מבלי לבקש את עמדות הנאמן והכנ"ר מצדיקה את קבלת בקשת רשות הערעור, ולמצער מצדיקה להורות על החזרת הדיון בבקשות לבית המשפט קמא. כן טוען המבקש כי לאחר ששולם חוב החברה לבנק הפועלים, אין כל מניעה לתשלום מיידי של החובות כלפיו, כאשר בכל הנוגע לערעור בנק הפועלים, נטען כי גם אם יתקבל הערעור שהלה הגיש, יוותרו בקופת הפירוק כ-9 מיליון ש"ח, מתוכם ניתן לשלם למבקש לאלתר את החוב המובטח שנפסק לטובתו. באשר לחשיפות המס, טוען המבקש כי אלו הוערכו באופן שגוי, וכי ממילא עמדת הנאמן היא שהחברה אינה נושאת בחבות מס כלשהי בגין הסכם המכר. לבסוף, סבור המבקש כי העובדה שהנאמן לא הזכיר את חשיפות המס של החברה ביחס לרשות המיסים וכן את ערעור בנק הפועלים במסגרת בקשתו מיום 28.1.2019 לפסיקת שכר טרחה (ביניים) עבורו, תומכת במסקנה שאין לחברה כיום חשיפות קודמות וכי יש לשלם לו לאלתר את חובו המובטח.

13. לשלמות התמונה, יצוין כי המבקש הגיש לבית משפט זה ערעור על פסק הדין. ברם, הערעור נמחק לבקשתו, ועל כן אין צורך להתייחס לטענות הצדדים אודות סופיות הכרעת החוב בעניינו של המבקש (ראו: ע"א 3174/20 לורנצי נ. סיטי א.ק אחזקות בע"מ (29.6.2020)).

דיון והכרעה

14. לאחר שעיינתי בבקשת רשות הערעור ונתתי דעתי לטענות הצדדים, הגעתי למסקנה כי דינה להידחות.

15. כידוע, לבית המשפט של חדלות פירעון מסור שיקול דעת רחב לאור מומחיותו הייחודית בתחומו, ולא בנקל תתערב ערכאת הערעור בהחלטותיו (רע"א 4406/18 בנק הפועלים בע"מ נ' עו"ד מור נרדיה עמית לדרמן - נאמנים, פסקה 17 (19.8.2018); רע"א 5633/18 בדראן נ' כונס הנכסים הרשמי, פסקה 14 (16.10.2018); ע"א 3175/19 אבן חיים נ' המוסד לביטוח לאומי, פסקה 9 (8.8.2019)). סבורני כי המקרה דנן אינו נמנה בגדר אותם מקרים חריגים המצדיקים התערבות של ערכאת הערעור.

16. סעיף 132 לפקודת פשיטת הרגל [נוסח חדש], התש"ם-1980 (להלן: "הפקודה"), החל מכוח הוראת סעיף 353 לפקודת החברות [נוסח חדש], התשמ"ג-1983, קובע כי הנאמן רשאי לחלק דיבידנד לנושה בטרם הוכרעו סופית כלל תביעות החוב שהגישו יתר הנושים (הוראת חוק דומה מעוגנת כיום בסעיף 239 לחוק חדלות פירעון ושיקום כלכלי, התשע"ח-2018). במסגרת שיקול דעת זה נדרש הנאמן להביא בחשבון גם את מעמדו של הנושה בסדרי הנשייה, ומטבע הדברים שעליו להעניק עדיפות לפירעון החובות המובטחים והחובות הנהנים מדין קדימה. לצד זאת, בכואו לחלק דיבידנד לנושים אשר התקבלה תביעת החוב שהגישו, על הנאמן להתחשב, בין היתר, בתביעות החוב בעלות מעמד שווה או עדיף שעדיין לא הוכרעו ובהוצאות הצפויות במסגרת ההליך (רע"א 9802/08 הוועדה המקומית לתכנון ולבניה עיריית ירושלים נ' א.ר. מלונות רותם (1994) בע"מ (בפירוק), פסקה 16 (21.8.2012); רע"א 9524/16 כהן נ' סגלוביץ' עבודות עפר ופיתוח בע"מ (בהסדר נושים), פסקה 13 (19.8.2017); שלמה לויין ואשר גרוניס פשיטת רגל 290 (מהדורה שלישית, 2010)).

17. בענייננו, פסק הדין בעניין הכרעת החוב של המבקש וחברת דקמא נהפך לחלוט משנמחק הערעור שהללו הגישו לבית משפט זה, אך ערעור בנק הפועלים על הכרעת החוב עודנו תלוי ועומד. כאמור, לו ערעור זה יתקבל, על החברה לשלם לבנק הפועלים סכום נוסף, בסך של כ-670,000 ש"ח. אין מחלוקת בין הצדדים על כך שסכום זה יהא בעל מעמד עדיף וקודם לתשלום החובות למבקש, מכיוון שבנק הפועלים מהווה נושה מובטח מדרגה ראשונה בנכס המקרקעין. אולם, ערעור בנק הפועלים איננו מונע כשלעצמו תשלום מיידי של החוב המובטח שנפסק לטובת המבקש. שכן, מדובר בסכום נמוך יחסית מתוך הכספים המצויים בשלב זה בקופת הפירוק, הכוללת כ-10 מיליון ש"ח. נוכח האמור, לא מצאתי שקיימות כיום הכרעות חוב העשויות להשפיע על קופת הפירוק באופן המצדיק עיכוב נוסף בחלוקת הכספים למבקש.

18. יחד עם זאת, במקרה דנן נוצרו חשיפות מס עקב הסכם המכר שבוצע במסגרת הליכי חדלות הפירעון של החברה, ואשר במסגרתו נמכרו כלל מניות החברה, לרבות

מלוא פעילותה ונכסיה, ובכללם נכס המקרקעין. ככל שחשיפות המס הללו יולידו חבות מס לקופת הפירוק הרי שחבות זו תהווה חלק מ"הוצאות פירוק". על פי ההלכה הפסוקה, נראה כי בנסיבות בהן עסקינן הוצאות הפירוק הללו קודמות אף לזכויות המבקש בנושה מובטח, מאחר שצמחה לו מהן תועלת (ראו: רע"א 292/99 שיכון עובדים בע"מ נ' טש"ת חברה קבלנית לבניין בע"מ, פ"ד נה(2) 56, 62 (2000); רע"א 10215/01 עו"ד בלש נ' כונס הנכסים הרשמי מחוז באר-שבע, פסקה 11 לחוות דעתו של השופט יעקב טירקל (23.6.2005)). משכך, נראה כי הסדרת חשיפות המס בגין הסכם המכר קודמת לתשלום החובות שהיו מובטחים בנכס המקרקעין.

19. ויובהר, היקף חשיפות המס הוערך על ידי הנאמן בסכום של כ-19.4 מיליון ש"ח, בעוד שבקופת הפירוק ישנו סכום של כ-10 מיליון ש"ח. המבקש לא הניח לפני תשתית עובדתית וראייתית המאפשרת להטיל ספק בהערכות אלה. לפיכך, אין לי אלא להניח כי לחשיפות המס עשויה להיות השפעה ישירה על סכום הכסף שמצוי בקופת הפירוק בכלל, ועל סכום הכסף שהמבקש יהא זכאי לקבל בפרט. ודוק, ייתכן שבעתיד יתברר כי חשיפות המס נמוכות משמעותית, ואולי אף תתקבל עמדת הנאמן לפיה החברה אינה חייבת כלל בתשלום לרשות המיסים בגין הסכם המכר. אולם, מכיוון שלא ניתן להכריע בסוגיה זו בהליך שלפניי, ונוכח הפער המשמעותי בין היקף חשיפות המס לסכום המצוי בקופת הפירוק – לא מצאתי לנכון להתערב בהחלטת בית המשפט קמא לדחות את בקשתו של המבקש לשלם לו בעת הזו את החוב המובטח שנפסק לטובתו.

20. יחד עם זאת, בהינתן שמדובר בתשלום חוב מובטח, ובשים לב לכך שהחוב המובטח שנפסק לטובת המבקש ממשיך לשאת ריבית שנתית אפקטיבית בשיעור 20% עד למועד התשלום בפועל, חזקה על הנאמן שיפעל להסדרת חשיפות המס, באופן שיפזר את הערפל סביב האפשרות לשלם את החוב המובטח למבקש בהקדם האפשרי.

21. טו' דבר: בקשת רשות הערעור נדחית איפוא. בנסיבות העניין לא מצאתי לנכון לעשות צו להוצאות.

ניתנה היום, כ"ט בתמוז התש"ף (21.7.2020).

ש ו פ ט